

MINISTERSTWO RODZINY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

DEPARTAMENT UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa, tel. +48 22 661 17 38, fax +48 22 661 17 36
www.mriips.gov.pl;

Warszawa, 15 kwietnia 2021 r.

DUS-II.055.2.2021.MBu

Szanowny Panie

Działając na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870), w związku z petycją w sprawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dotyczących wyliczania kapitału początkowego, uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

Sprawa podniesiona w Pana petycji dotyczy de facto Pana sporu sądowego z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), wynikłego z realizacji przepisów z zakresu ubezpieczeń społecznych, w szczególności przyznawania i ustalania wysokości świadczeń emerytalno-rentowych oraz kapitału początkowego. W związku z tym zostanie on rozstrzygnięty przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, a nie przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej. Należy bowiem zaznaczyć, że przedstawiona sprawa jest sprawą indywidualną, a zgodnie z art. 66 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 2021 r. poz. 423, ze zm.) nadzór ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego nad zgodnością działań Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z obowiązującymi przepisami nie może dotyczyć spraw indywidualnych rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnej.

Niezależnie od powyższego należy wskazać, że ZUS jest organem, który wykonuje przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych. W związku z tym przyznaje i ustala wysokość świadczeń emerytalno-rentowych oraz kapitału początkowego. Przy ustalaniu kapitału początkowego, zgodnie z art. 174 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 291, ze zm.), zwanej dalej ustawą emerytalną, ZUS uwzględnia przebyte przed dniem 1 stycznia 1999 r. okresy składkowe i okresy nieskładkowe.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego, zgodnie z art. 174 ust. 3 ustawy emerytalnej, ustala się, na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18 ustawy emerytalnej, z okresu:

- kolejnych 10 lat kalendarzowych przed 1 stycznia 1999 r.,
- 20 lat kalendarzowych dobrowolnie wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu przed dniem 1 stycznia 1999 r.,
- od zarobków z faktycznego okresu podlegania ubezpieczeniu, o ile zostaną spełnione wymagane warunki określone przepisami.

Zgodnie z art. 15 ust. 4 ustawy ustalając podstawę wymiaru kapitału początkowego:

- 1) oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku kalendarzowego.
- 2) oblicza się stosunek każdej z tych kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu,
- 3) oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru,
- 4) mnoży się ten wskaźnik przez kwotę bazową wynoszącą 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 r., tj. 1220,89 zł (art. 174 ust. 7 i art. 177 ustawy emerytalnej).

Jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesięcy tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania

w ubezpieczeniu (art. 174 ust. 3b ustawy emerytalnej, obowiązujący od 1 października 2013 r.).

Środkiem dowodowym potwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury, renty lub kapitału początkowego są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu lub uposażenia (§ 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe - Dz. U. Nr 237, poz. 1412).

Świadectwo pracy stanowi środek dowodowy wyłącznie na potwierdzenie okresu zatrudnienia, ponieważ pracodawca podaje w nim tylko ostatnio otrzymywane wynagrodzenie przez pracownika.

W sytuacji, gdy ubezpieczony nie może udokumentować wysokości faktycznie osiągniętego wynagrodzenia za okresy pozostawania w stosunku pracy, do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przyjmuje się wynagrodzenie minimalne, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy (art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej).

Oddziały ZUS mogą we własnym zakresie potwierdzić, na podstawie posiadanej dokumentacji, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne osobom pozostającym w stosunku pracy, jeżeli osoby te zgłaszane były do ubezpieczenia imiennie. Przed 1 stycznia 1999 r. imiennie do ubezpieczenia zgłaszani byli pracownicy nieuspołeczniionych zakładów pracy, a od 1 stycznia 1990 r. pracownicy zakładów pracy, które zatrudniały nie więcej niż 20 pracowników.

Dopuszczalne jest dochodzenie wysokości osiąganego wynagrodzenia dla celów emerytalnych w postępowaniu przed sądem, wskutek wniesienia odwołania od decyzji organu rentowego. W postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia dotyczące środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury.

Przyjęte rozwiązania zapewniają ubezpieczonym zarówno możliwość prawidłowego ustalenia wysokości kapitału początkowego, jak również drogę odwoławczą w przypadku, gdy ubezpieczony nie zgadza się z decyzją wydaną przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych,

co jest możliwe w postępowaniu przed sądem. Z powyższych względów nie są w Ministerstwie prowadzone prace dotyczące zmiany przepisów regulujących kapitał początkowy.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Anna Ulewska-Marciniak
Dyrektor
Departamentu Ubezpieczeń Społecznych
/-podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/